



## kritika\_úhel pohledu\_hra, která porušuje vlastní pravidla

\_\_Formální struktura filmů jako *Úhel pohledu* vypadá na první pohled neotřele a vyvolává očekávání spojená spíše s vyprávěním než s příběhem. Jenže samotné zmnožení jednoduché události jako atentát na amerického prezidenta do kaleidoskopického seskupení různých pohledů se poměrně rychle obrací proti svému účelu. Hra s divákem na osm různých pohledů/filtrů, zobrazujících identický časový úsek, se tváří, že postupně odkrývá síť nečekaných a šokujících souvislostí. Problém *Úhlu pohledu* však spočívá v tom, že se formálně inspirované dvěma příklady téměř obsesivní preciznosti, televizním seriálem *24 hodin* a trilogií o Jasonu Bournovi, přičemž sám precizní ani v nejmenším není. Na rozdíl od nich totiž permanentně rytmicky klopýtá, je koncepčně nejednotný a za pochodu popírá vše, co si ustavil.

\_\_První segment je z hlediska ustavování a sebekomentování vlastního modelu velmi inspirativní. Objektivizující přístup médií je v příběhu lidí z přenosového televizního vozu, který návštěvu amerického prezidenta ve Španělsku sleduje, kombinován s neustálou reflexí vlastních možností manipulovat s tím, jak svět událost uvidí. Mluví se o „spouště příběhů“, záběry se vybírají ze stěny plné televizí nabízejících řadu různých pohledů a naznačí se minulost postavy agenta Barnes. Ten před rokem s nasazením vlastního života právě prezidenta zachránil.

\_\_Barnes je zároveň hrdinou druhého segmentu, který film chytře propojuje s prvním prostřednictvím záběru na jeho obětování před rokem. Barnesova vzpomínka na událost kopíruje televizní záběr, který si použili v přenosovém voze a který si zřejmě „implantoval“ do paměti místo vlastní vzpomínky. Elegantní prolnutí objektivizujícího kolektivního filtru (narativního hlediska) do více méně jasně personálně motivovaného filtru je navíc bohaté na informace, protože obě pole významů se skoro neprolínají a každé přináší radikálně odlišný obraz událostí.

\_\_Problémy nastávají s uvedením třetí postavy – turisty Howarda s videokamerou, jenž se do událostí zapojuje samovolně a má ve filmu tvořit určitou civilní alternativu k profesionálové Barnesovi. Zde už film naráží na komplikaci s minutami před atentátem, které nemohou poskytnout více informací a do vyprávění se dostávají postavy navíc, aby se prostor zaplnil. Rozjíždí se tak de facto Howardova paralelní dějová linie, která má jen velmi vágní napojení na tu dominantní, zdržuje vyprávění nepodstatnými odbočkami a na konci se násilně propojuje s těmi ostatními.

\_\_Podobné komplikace pak provázejí i filtry ostatních pěti „průvodců“ vyprávěním. Americký turista nebo místní policista jsou ve výsledku jen matoucí vábníčky, aby film vypadal informačně a motivačně bohatěji. Při zpětné rekonstrukci totiž v rámci celkového pohledu poskytují naprosté minimum podstatných informací. Paradoxně se to týká i celé první půle filmu, která má odvést pozornost od skutečného centra vyprávění, a vlastně jediné narativně užitečné filtry byly pouze první dva.

\_\_Centrum vyprávění se od kladných hrdinů posouvá k záporným, kteří naopak motivickou popisností postrádají. Jednání padouchů totiž působí dost nejasně. Série činů točících se kolem útoku na prezidenta je realizovaná skrze řadu „nedobrovolných dobrovolníků“, jejichž spolehlivost je založena na pouhém předpokladu vynucené věrnosti. Film se změnou centra postupně opustí i zaostření na konkrétní časový moment a následně mozaiku specificky poskytovaných dat dokonce promění v kontinuální thrillerové vyprávění. Ani tento krok a priori nemusí být chybný, pokud je ukotvený v logice formálního uspořádání.

\_\_Když se však vedle sebe postaví události kolem atentátu na náměstí (první centrum vyprávění) a neprozraditelné události z druhé půle filmu (druhé centrum), jeví se důraz kladený na koncepční (zmnožení perspektivy) i časové zastoupení (celé čtyři pohledy, více než čtyřicet minut filmu) prvního centra jako neefektivní. Veškeré klíčové události se odehrávají v druhém vyprávěcím centru, zatímco první jen máte postavy i diváky, když okázale v záměrných mezerách poukazuje na to, že se NĚCO tají. Výstavbu celé sofistikovaně se tvářící struktury narušují i zásadní časové rozpory v organizaci jednotlivých segmentů.

\_\_Pokud film otevřeně operuje s časomírou, částečně reverzibilním vyprávěním (kdy se jeden vyprávěcí celek přepisuje jiným) a hrou na síť detailů, které se složí v komplexní celek, je logickým diváckým předpokladem, že bude v této koncepci důsledný. Stačí ale jednoduchý časový test, aby se zjistilo, že jednotu nelze nalézt ani na poli krátkého úseku mezi střelbou na prezidenta na náměstí a následným výbuchem pódia. Události se tváří být organizovány v alespoň přibližně reálném čase, ale v prvním segmentu činí časový rozestup stejných událostí v minutách 1:17, v druhém 2:27, ve třetím 1:42 a ve čtvrtém 2:36.

\_\_S postupujícím časem se tak lze jen obtížně zbavit pocitu, že tahle hra s divákem nehraje ani podle vlastních pravidel. Odklon od kaleidoskopické distribuce informací k proudu žánrových atrakcí (střelba, honička v autech) navíc výrazně zpasivní možnosti hypotetické divácké participace na sestavování příběhu. Zrychlující tempo vyprávění i stylu (rychlé střihy, agresivní snímání) paradoxně zabíjí rytmus, což se nejvýrazněji projevuje v závěrečné automobilové honičce, ve které se všechno vyřeší jen obyčejnou náhodou. Hra končí patem, protože lze jen těžko posoudit, zda vyhrál divák – který její děravost prokoukl, nebo film – jenž ho donutil ji zkoušet hrát.

**radomír d. kokeš**

**Úhel pohledu (Vantage Point, USA 2008)**

režie: Pete Travis, scénář: Barry Levy, kamera: Amir M. Mokri,

střih: Stuart Baird, hudba: Atli Orvarsson

hrají: Dennis Quaid, Matthew Fox, Forest Whitaker, Bruce McGill, Edgar

Ramirez ad.

90 minut, distribuce: Falcon, premiéra v ČR: 10. 4. 2008



**téma\_současný jihokorejský film glosy\_febiofest, nfa...**  
**rozhovor\_roy andersson, tomáš baldýnský zoom\_desplechin, malick, kieslowski...**  
**kritiky\_útěk do divočiny; moje borůvkové noci; paříži, miluji tě; karamazovi;**  
**v bruggách; úhel pohledu; dech; v údolí elah; krtek, soudný den...**